

Aktuelle sykdomsutbrudd og diagnoser fra Veterinærinstituttet og Mattilsynet

570

Redigert av Bjørn Lium, Veterinærinstituttet

Elg **Funn av svelgbrems hos elg i Sør-Norge**

Veterinærinstituttet har de siste månedene påvist svelgbrems (*Cephenemyia ulrichii*) hos elg på Østlandet og i Trøndelag. Parasitten er tidligere bare rapportert hos elg i Pasvik. Funnene tyder på at elgens svelgbrems er under spredning her i landet.

Bremser er humleliknende fluer som gjennomfører sin larveutvikling i dyr, spesielt hjortevilt (elg, hjort, rein og rådyr). Hver dyreart har sine egne arter av brems, og her i landet er reinens hudbrems (*Hypoderma tarandi*) og svelgbrems (*Cephenemyia trompæ*) vanlige parasitter hos både tamrein og villrein. Det er ikke påvist vertsspesifikke bremser hos rådyr eller hjort i Norge, men reinens hudbrems er i sjeldne tilfeller funnet både hos rådyr, hjort, elg og moskus. Elgens svelgbrems (*Cephenemyia ulrichii*) ble påvist i Pasvik i 1987, men er ikke rapportert fra andre deler av landet.

Den er imidlertid vanlig forekommende hos elg i Finland, og blir sporadisk påvist hos elg i Sverige. Våren og sommeren 2014 påviste vi svelgbrems hos i alt fire elger fra Røros, Kongsvinger og Oslo. Funnene tyder på at parasitten er under spredning her i landet.

Den voksne svelgbremsflua sprøyter levende, cirka 1mm lange larver inn i neseborene på elgen i løpet av ettersommeren. Larvene kryper bakover i nesehula mot svelget, hvor de huker seg fast i slimhinna. Utviklingen til store, voksne svelgbremslarver skjer på våren, og larvene er følgelig vanskelige å oppdage om høsten og vinteren. Seint på våren slipper larvene taket og kommer ut gjennom elgens nesebor. Larvene graver seg ned i bakken, forpupes og en ny generasjon svelgbremsfluer klekkes på sommeren.

Svelgbremsens effekt på elgen er lite kartlagt, men reinens svelgbrems forårsaker uro i flokken og fluktatferd. Videre er nysing, hoderisting og stamping med bena beskrevet ved svelgbremsinfestasjon hos rein. Det er grunn til å anta at elgen også vil vise avvikende atferd ved infestasjon med svelgbrems.

Veterinærinstituttet ønsker hjelp til å kartlegge utbredelsen av elgens svelgbrems her i landet. Siden larvene er så små om høsten, vil de ikke oppdages



Figur 1 og 2: Bremselarver i neseboret og svelg hos en elg fra Brandval, juni 2014 (Foto: Veterinærinstituttet)

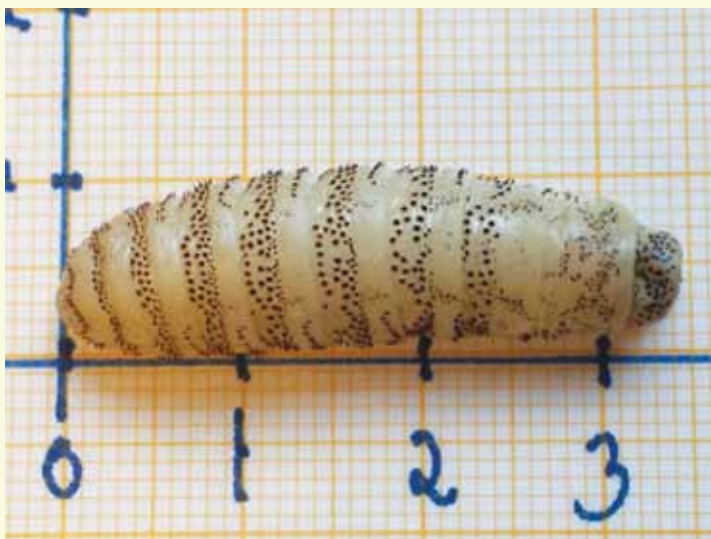
på elg felt under ordinær jakt. Vi vil imidlertid oppfordre alle som kommer i kontakt med døde elger om våren, og folk i vilt-nemder som avliver/handterer trafikkskadde/trafikkdrepte dyr på våren/forsommeren, om å undersøke for bremselarver i svelget. På denne tiden er larvene store, 3-4 cm lange, og lette å oppdage (Figur 1 og 2).

Ved funn av svelgbrems hos elg oppfordres det til å ta kontakt med Veterinærinstituttet for registrering og innsendelse for laboratorieundersøkelse.

Knut Madslie, Kjell Handeland og Inger Sofie Hamnes

Veterinærinstituttet

Øyvind Ørmen



Figur 3: Fullt utviklet svelgbremslarve funnet hos elg (Foto: Veterinærinstituttet)

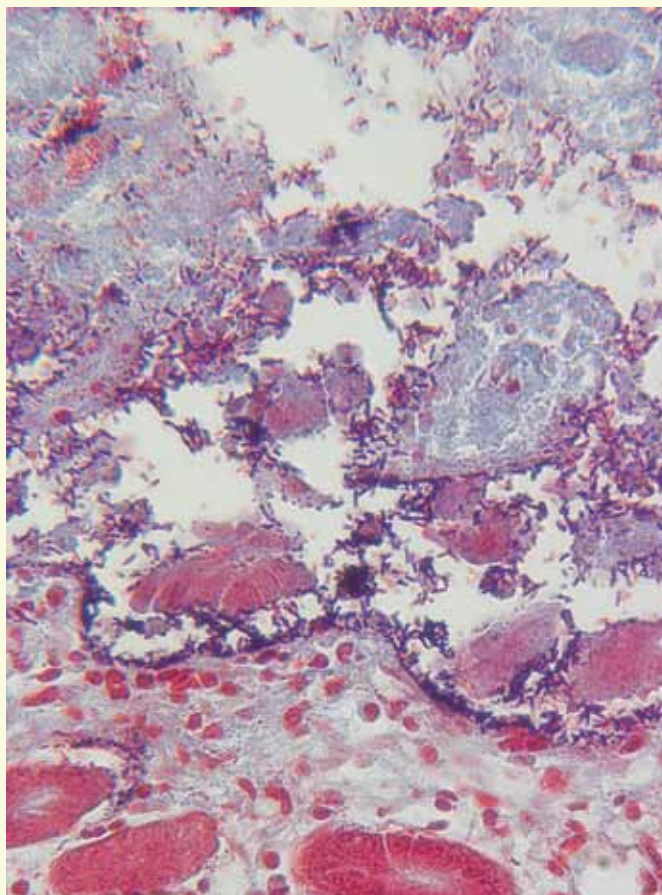
Gris

Nekrotiserende enteritt (tarmbrann) hos gris i Rogaland

Veterinærinstituttet Sandnes mottok i juni to dager gamle spedgriser til obduksjon. Grisene kom fra en besetning som hadde ungpurker hvor ungene plutselig døde. Besetningen hadde mistet over 30 spedgriser i den siste pulja som hadde griset. Noen av spedgrisene hadde blodig diaré.

Ved obduksjon av to spedgriser var disse i normalt hold og med inntørket navlestreng. Det ble påvist rødlig misfargede tynntarmavsnitt som hadde blodtilblandet innhold (Figur 1). Det var rikelig med koagulert melk i magesekken. Histologisk undersøkelse viste nekrose av tarmslimhinne, blødninger og rikelig med stavbakterier (Figur 2). Ved dyrking ble *Clostridium perfringens* isolert fra tynntarm. Ved toksinundersøkelse av tynntarmsinnhold, utført ved Seksjon for bakteriologi, Veterinærinstituttet Oslo, ble det påvist *Cl. perfringens* β -toksin. Det ble ikke påvist α - eller ϵ -toksin.

Nekrotiserende enteritt (tarmbrann) forårsakes av bakterien *Clostridium perfringens* type C, som produserer et giftstoff (β -toksin), som er sterkt skadelig for tarmslimhinnen. Bakterien er sporedannende og derved svært vanskelig å fjerne fra miljøet. Lidelsen er sjelden i Norge, og den har de siste årene vært påvist i noen få besetninger i Rogaland. Sykdommen er meldepliktig (gruppe B), og



Teppevekst av *Clostridium perfringens* på tynntarmsepitel ved nekrotiserende enteritt hos spedgris (histologisk snitt, Gram, 40x). Foto: Johan Åkerstedt